אתא רב ענן שדיה אמר מבואה דדיירנא ביה ואתינא משמיה דמר שמואל ניתי רב ענן בר רב נישדייה מן שמע מינה לא קיבלה מיניה לעולם אימא לך קיבלה מינה והכא חזנא הוא דהוה אכיל נהמא בביתיה ואתי בייה בבי כנישתא ואיבות בר איהי סבר (א)[א]מקום פיתא גרים ושמואל לטעמיה דאמר מקום לינה גרים: [ב]אמר רב יהודה אמר רב מבוי שצידו אחד עובד כוכבים וצידו אחד ישראל אין מערבין אותו דרך חלונות להתירו דרך פתחים למבוי א"ל אביי לרב יוסף אמר רב אפילו בחצר אמר ליה [ג]אין דאי לא אמר מאי הוה אמינא טעמא דרב משום דקסבר [ד]אין מבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהו [ה]בתים וחצירות פתוחין לתוכו ותרתי למה לי צריכא דאי מההיא
הוה

אתא רב ענן. לאחר מות שמואל: **שדיה.** הפיל הלחי: **נשדייה מן.** ישליכנו ממנו ומשום דלא הוה ביה אלא בית וחצר אסר עליה כרב: **והכא חזנא הוה כו'.** וההוא מבואה להכי שרא ליה שמואל דחזנא הוה אכיל נהמא בביתיה שהיה לו במקום אחר: **ואתי בייה בבי כנישתא.** דהוה פתוח לההוא מבואה והשתא כי שדייה רב ענן לא הוה חזנא בייה בההוא בי כנישתא: **ואיבות בר איהי סבר.** דשמואל לאו משום חזנא שרייה דמקום פיתא גורם והא לא הוה אכיל בבי כנישתא: **ושמואל לטעמיה דאמר מקום לינה גורם.** והוו להו שתי חצירות: **צידו אחד נכרי וצידו א' ישראל.** ומבוי ביניהם: **אין מערבין דרך חלונות להתיר דרך פתחים למבוי.** אם יש בתי ישראל אצל ביתו של ישראל זה פתוחות לרשות הרבים ולא למבוי וחלונות ביניהם אין מערבין זה עם זה דרך חלונותיהם להוציא כליהם למבוי דרך פתחו של זה שפתוח למבוי וטעמא מפרש לקמיה: **א"ר אפילו חצר.** ישראל ונכרי דרין בה ובתי ישראל אצל ביתו של ישראל זה פתוחות לרה"ר ולא בחצר שאסור לערב דרך חלונות להוציא כליהם דרך ביתו של זה לחצר. להכי נקט חלונות שאין דרך בני אדם לעשות פתחים גדולים מבית לבית: **דאי לא אמר.** אף בחצר מאי תיסק אדעתיך לאשתני חצר ממבוי: **בתים וחצירות פתוחים לתוכו.** והכא הדא חצר הוא דפתיחא ליה דדירת נכרי לאו שמה דירה. וכ"ת תרתי ל"ל הא אמרה רב לעיל אין המבוי ניתר כו':
הוה

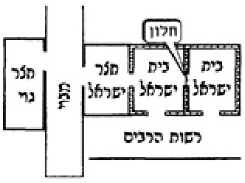

מבוי שצידו אחד נכרי. פי' בתים (א) וחצירות וצידו א' ישראל בית וחצר אין מערבין אותו דרך חלונות כו' ולבסוף מסיק משום דאסור לעשות יחיד במקום נכרי וקאמר אם יש בתי ישראל אצל ביתו של ישראל פתוחין לרשות הרבים ולא למבוי וחלונות ביניהן אין מערבין דרך חלונות זה עם זה להוציא כליהם למבוי דרך פתחו של זה שפתוח למבוי משום דאסור לדור יחיד במקום נכרי שלא ילמוד ממעשיו לפיכך לא יערבו אלו עמו ולא ישתמשו אלו עמו במבוי כדי שיהא יחיד ויירא מן הכנעני שלא יהרגנו ויצא כך פי' הקונט' וא"ת אפי' יערבו יחד אין יהו מותרין להשתמש במבוי הא אין כאן אלא חצר אחת של ישראל הפתוחה למבוי ולא מישתרי בלחי וקורה דחצירות של נכרי לא חשיבא דלא שמה דירה וי"ל דבצורת הפתח מיהו יכולין להתירו או בפס ד' או בב' פסין משהו מכאן ומשהו מכאן ועוד דלמאי דמסקינן דטעמא דרב משום דאסור לעשות יחיד במקום נכרי ס"ל שפיר דדירת נכרי שמה דירה לענין ליחשב בתים וחצירות פתוחים לתוכו אע"פ שאין צריך בתשמיש הנכרי להתיר בשבילו בלחי וקורה ואע"ג דנכרי אוסר עלייהו יכולין להשכיר או שמא אפי' שכירות אינו צריך לראב"י ואע"פ שיש בתים של ישראל פתוחין לתוך אותו בית כיון דלא עיילי למבוי אלא דרך אותו בית חשיבי כולהו יחיד במקום נכרי ועוד אור"י דאפי' היו הרבה בתים וכל אחד פתוח לחצר לגבי מבוי הוי כל בני חצר אחת יחידים במקום נכרי כמו בחצר שיש בה נכרי ובית אחד של ישראל דאינה אוסרת לראב"י אפי' יש הרבה ישראלים באותו בית כולהו חשיבי יחיד במקום נכרי והא דנקט חלונות פי' בקונט' לפי שאין דרך בני אדם לעשות פתחים גדולים מבית לבית ור"י פי' דדוקא חלונות נקט דאו אסור לערב שיש לחוש שיבעט זה הדר בחצר בשכניו המשתמשין עמו ויתייחד עם הכותי במבוי ויזיקנו הכותי אבל אם יש פתחים ביניהן מותר לערב דמרתת הכותי טובא ולא יזיקנו כיון שדרך פתחים יכולין לבא שם ומביא ר"י ראייה דדוקא נקט חלונות דהא משמע דבחלונות שבין בית לבית מיירי מדקאמר דרך פתחים למבוי דהיינו פתח הבית ופתח החצר דאי בחלונות מבתים לחצר איירי לא הוה ליה למימר דרך פתחים אלא דרך פתח למבוי דליכא אלא פתח החצר והשתא אי דרך פתחים נמי אסור לערב אמאי נקט שפתוחים לבית טפי מפתוחים לחצר אלא ודאי חלונות דווקא כדפרישית ולכך מיירי בפתוחים לבית טפי משום דבין בית ובית דרך לעשות חלונות כדפירש בקונט' אבל בפתוחים לחצר אין דרך לעשות חלונות אלא פתחים ובפתחים שרי לערב: **הוה** אמינא טעמא דרב משום דאין מבוי כו'. ולפי' זה אין להעמיד בחצר אחת נכרי וחצר אחת ישראל דא"כ אפי' מערבין דרך חלונות להחשב בתים פתוחים לחצר אין מבוי (ב) ניתר בלחי וקורה דאין כאן אלא חצר אחת של ישראל ועוד דמאי קאמר דדירת נכרי לא שמה דירה אפילו שמה דירה אין מבוי (ג) ניתר בלחי וקורה כיון דאין מערבין דרך חלונות וליכא בחצר ישראל אלא בית אחד אלא הוה מוקמינן לה במבוי שצידו אחד הרבה חצירות ובתים של נכרי וצידו אחד הרבה חצירות של ישראל ובכל חצר בית אחד אלא שפתוחים דרך חלונות בתים לכל בית שבחצר וקמ"ל דאין מבוי זה ניתר בלחי וקורה משום דדירת נכרי לא שמה דירה וע"י חלונות נמי אין מערבין אלא להחשיב בתים פתוחים לתוכו והא דנקט חלונות לאשמעינן דלא מיבעי אם יש פתחים בין כל בית ובית שנחשבים כבית אחד כדאמר רב לעיל וליכא שני בתים לחצר ולא מיבעיא נמי אם לא עירבו דרך חלונות שביניהם שאין כאן שני בתים לחצר כיון שאין היתר תשמיש לבית החיצון ולא שייך למבוי אלא אפילו עירבו דרך חלונות דהשתא שייכי כולהו בתים למבוי שיכולים להביא ע"י עירובן חפציהם למבוי ולא משוי להו עירוב נמי כחד כיון שאין פתוחים למבוי אלא ע"י חלונות ואפילו אם כשיש פתח בין בית לבית ראוי לחושבן אחד בלא עירוב כשאין פתח אלא חלון אין ראוי לחושבן א' אפילו עירבו מ"מ לא חשיבי בתים פתוחים לחצר כשפתוחים לבית עד שיהו שני בתים שניהם פתוחים לחצר וי"ל דאם היו פתוחים בתים זה לזה דרך פתח ע"י עירוב הוו חשיבי שני בתים פתוחים לחצר דאע"פ דחיצונה אין עיקר יציאתה דרך בתים למבוי אלא מצד א' מ"מ ע"י פתחים ועירובן נחשבים להיות מן המבוי אבל כשאין כי אם חלונות אין נחשבים להיות מן המבוי ע"י עירוב ור"ת פירש מבוי שצידו א' נכרי וכו' גם לפי (ד)ההוה אמינא איירי בשאינו כי אם חצר אחת נכרי וחצר אחת ישראל כמו לפי המסקנא וע"י חלונות חשיבי שפיר שני בתים פתוחים לחצר ואין מערבין דרך חלונות משום דדירת נכרי לא שמיה דירה וליכא אלא חצר אחת של ישראל והא דנקט אין מערבין דרך חלונות ולא נקט אין מערבין סתם ואפי' יש הרבה בתים פתוחים לחצר אתא לאשמועינן דאי הוה מבוי שני צדיו ישראל כי האי גוונא שאין כי אם בית א' בחצר ובית א' פתוח לו דרך חלון בתים וחצירות קרינא ביה ואע"ג דלעיל גבי חצירות חשבינן פתוחות זו לזו כחד ולקמן [דף עה:] נמי אמר שמואל גבי עשרה בתים זה לפנים מזה דלעשירי הוו כולהו כבית שער ונותן הפנימי עירובו ודיו התם לפי שאין להם פתח אחר לרה"ר וכולם יוצאים דרך פתח אחד אבל הכא שיש להם פתח אחר לרה"ר אסרו החצר דחשיבי בתים וקשה לר"י על פירושו דמאי קאמר אי מהכא לא ידענא בתים וחצירות כמה אמאי לא ידענא כיון דאין מערבין דרך חלונות נקט לאשמועינן דאי הוה צידו שני נמי ישראל דליכא ב' חצירות וב' בתים לחצר ע"י עירוב חלונות ניתר בלחי וקורה ולר"י אתי שפיר שפירש דמיירי דאיכא חצירות דנכרים וישראלים טובא ועי"ל דה"א טעמא דרב משום דאין מבוי ניתר בלחי וקורה כו' והוה מפרשינן דאיכא טובא חצירות ובתים דנכרים ודישראלים ואין כי אם חצר אחת של ישראל הפתוח למבוי זה והשאר אינן פתוחות למבוי זה וקאמר דע"י חלונות שיפתחו למבוי לא יועילו לחושבם פתוחות למבוי אלא בפתח גמור ובמהדורא קמא פר"ת בענין אחר מבוי שצידו אחד נכרי כו' שמבוי כולו חצירות של ישראל אלא בראש המבוי מצד אחד נכרי ופתוח לרה"ר וכנגדו אחד ישראל כמו כן פתוח לרה"ר (מה) וקאמר דאין מערבין שכניו של ישראל היושבים בראש המבוי עמו דרך חלונות שביניהם כדי שיוכל ע"י עירוב להוציא כליו למבוי דאסור לעשות יחיד במקום נכרי שהוא יחיד עמו ברה"ר וכשלא יערבו עמו (ה)(נכרי) יסתום פתחו לצד רה"ר ויעשה פתחו לצד מבוי וצדו אחד נקט לרבותא דאע"פ שרוחב המבוי מפסיק ביניהם וכ"ש אם שניהם בצד א' זה אצל זה וה"א טעמא דרב כו' והוה מפרשי הכי שצדו א' נכרי שכל חצירות שבמבוי מצד אחד נכרים ומצד אחד ישראלים ויש בין כל חצירות של ישראל חלונות פתוחות מזו לזו וקאמר דאין מערבין יחד דרך חלונות כדי להכניס ולהוציא מחצרותיהן דרך פתח למבוי דאותו עירוב לא מיבעיא דאינו מתיר להן אלא גם המבוי עצמו שהיה מותר לטלטל בו אם לא עירבו השתא שעירבו אין מטלטלין בו אלא בד' לפי שע"י עירוב נעשו כל החצירות אחת ואין כאן ב' חצירות למבוי דדירת נכרי לא שמיה דירה אבל בלא עירוב חשיבי ב' חצירות אע"ג דפתוחות זו לזו ודלא כפ"ה דלעיל ואין פירוש זה כשיטה שפי' לעיל גבי מילתיה דרב ופירוש דלעיל פירש במהדורא בתרא:
הוה

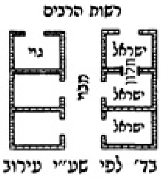

עין משפט
נר מצוה

א [טוש"ע או"ח סי' שפ סעי' ה]:

פו ב מיי' פ"ה מהל' עירובין הלכה יח טוש"ע או"ח סי' שפ סעיף א ב:

פז ג מיי' פ"ב שם הלכה טו טוש"ע או"ח סי' שפב סעיף יט כ:

רבינו חננאל

אמר רב יהודה אמר רב מבוי צידו אחד גוי וצידו אחד ישראל אין מערבין אותו דרך חלונה להתירו דרך פתחים למבוי. פי' רב לטעמיה דלא הוה תני במתני' פתוחות זו לזו, לפי שאם הם פתוחות כיון דמערבי הוו כלהו כחד, [ו]ישראל אחד לגבי גוי שרי לטלטולי. מיהו אסר רב משום דקסבר אסור ליעשות יחיד במקום גוי, משום דקאסר רב כי האי גוונא, אסר במקום גוי אפי' בחצר. ולא (מכחם) [משום] דסבר רב כיון דעירבו להו הוו להו כחצר (אחרת) [אחת]. וד"ת גוי לא שמיה דירה (הלכת) [הלכך] ליכא בהאי מבוי אלא חצר אחת. ורב סבר אין מבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהו בתים וחצירות פתוחות לתוכו, והאי לית ביה חצירות.

מסורת הש"ס

א) [לעיל עג.], ב) [לעיל עג: וש"נ], ג) שבת קלא. וש"נ, ד) נ"ל מאי דמוקי טעמא דרב משום דאין מבוי ניתר איירי כו' [רש"ל], ה) [על כרחך כל"ל],

* * *

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מבוי וכו' פי' בתים וחצר וצידו: (ב) ד"ה הוה אמינא וכו' אין מבוי זה ניתר בלחי: (ג) בא"ד שמה דירה אין מבוי זה ניתר:

* * *

מוסף רש"י

מקום פיתא. שהוא אוכל שם (לעיל עג.). עד שיהו בתים וחצירות פתוחין לתוכו. שני בתים פתוחים לשתי חצרות, שתים לכל חצר, ושתי חצרות פתוחות למבוי (שבת קלא. ולעיל עד.) שכן היה דרכן שאין בתים פתוחין אלא לחצריהן, וכל חצר האמור בהש"ס ובמשנה אינו אלא לפני הבית, אבל שאחורי הבית מוקצה או רחבה קרי לה (לעיל ה.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com